

Kaj Mogensens prædiken langfredag

Taler

Kaj Mogensen
Sognepræst

Sted

Hvidbjerg Vesten Aa, Ørum og
Lodbjerg Kirker

Omstændigheder

Denne prædiken indgår i prædikensamlingen, "Liv og tro. Prædikener" (2014), der indeholder prædikener, som Kaj Mogensen har holdt gennem 26 år som sognepræst i Hvidbjerg Vesten Aa, Ørum og Lodbjerg Kirker. Derfor kendes denne prædikens præcise datering ikke, hvorfor prædikensamlingens udgivelsesår er sat som dato.

Prædikentekst

Lukasevangeliet kapitel 23, vers 26-49

Salmer

Hil dig, Frelser og Forsoner
Gak under Jesu kors at stå
Jesus, dine dybe vunder
"Min Gud, min Gud, hvorfor har du forladt mig"
Min Jesus, lad mit hjerte få

Kærlighedens pris

Langfredag! Hvor lang er langfredag? Den begyndte den dag, da menneskene forlod Paradisets have, og den holder først op, når Gud tørrer tårerne af deres øjne, som græder, når døden ikke er mere, og sorg og skrig og pine ikke er mere, og når han, som sidder på tronen, siger: "Se, jeg gør alting nyt" (Åb 21,4).

Langfredag varer ved, indtil den dag, hvor:

Ulven skal bo sammen med lammet,
panteren ligge sammen med kiddet;
kalv og ungløve græsser sammen,
en lille dreng vogter dem.
Koen og bjørnen bliver venner,
deres unger ligger sammen,
og løven æder strå som oksen.
Spædbarnet leger ved slangens hule,
det lille barn stikker sin hånd
ind i hugormens hul.

Ingen volder ondt eller ødelæggelse
[...]
for landet er fyldt med kundskab om Herren,
som vandet dækker havets bund. (Es 11,6-9)

Det er langfredag, indtil Guds rige er synlig for alle og omfatter alle. Det er langfredag indtil den dag, hvor *Gud er alt i alle*. Og for det enkelte menneske: Langfredag er en side af hele livet fra fødsel til død. For nogle varede langfredag ganske kort tid. For andre over 100 år. Langfredag varer hele livet, men er ikke alt *i* livet. For der er også glæder i livet, og Jesu langfredag er vejen til påskedag både for Jesus og os. Langfredag er begyndelsen til vejen gennem lidelse til evigt liv og glæde.

For nogle er der mere langfredag, end der er for andre. Langfredag er lidelsernes dag. Langfredag er den dag, hvor det ender med døden. Døden er afslutningen, men afslutningen præger altid, hvad der går forud. Langfredag er angstens dag, sorgens dag, grådens og tårernes dag. For os og for Gud. For Gud er den medlidende kærligheds nærvær midt i pine, sorg og død.

Fortællingen om Jesu korsfæstelse, hans lidelse og død samler i en fortælling menneskehedens og det enkelte menneskes langfredag. Der er gråd. Jerusalems døtre græder. Der er en, der tvinges til at bære med på korset. Simon af Kyrene blev ikke spurgt. Der er hån og spot. Der er oplevelse af gudsforladthed, der er lidelse og der er død. Alt, hvad der kan siges om menneskehedens og det enkelte menneskes lidelse og død, er indeholdt i den fortælling.

Det er så svært, når man har smerter. Smerter kan være på legemet. De kan sommetider i nogen grad dulmes. Men også det har omkostninger. Smerter kan være på sjælen, i sindet. De kan sommetider i nogen grad dulmes, men også det har omkostninger. Som oftest er der en sammenhæng mellem smerter på legemet og smerter på sjæl og sind. Det ene virker ind på det andet, og ofte kan man slet ikke finde ud af, hvad der kommer først, hvad der er årsag og hvad der er virkning.

Det er så svært, når man har smerter. Men endnu sværere kan det være, når man er vidne til sygdom og smerter hos mennesker, man elsker. Når man sidder hos en, man elsker, og ser, hvor ondt hun har det. Når man måske sidder hos sin mor, og hun ligger der og har så mange smerter. Når man – på en eller anden

måde – skal bære ham eller hende, der bar en selv, da man var lille. Eller forældre, der må sidde hos deres syge barn og gang på gang må køre med det til sygehuset. Sommetider er *med-liden* det sværeste. For man står der så hjælpeløs og ved ikke, hvad man skal stille op. Og svært er det, når den syge ikke længere er i stand til selv at give udtryk for sin smerte, når ordene forsvinder og skrigene forstummer. Eller når man skal tage beslutninger på den syges og døendes vegne. Som da vi, kort tid før min mor døde, skulle tage stilling til, om hendes ben skulle sættes af. Endnu i dag er jeg ikke sikker på, at der blev valgt rigtigt. En langfredag – der aldrig er holdt helt op.

Jo, der er så megen lidelse i verden. Lidelsen kan vel inddeles i to slags. Der er den lidelse, mennesker påfører hinanden og dermed også påfører sig selv. For den lidelse, man påfører andre, kan slå tilbage på en selv. Bødlen er også sit eget offer. Den lidelse har sin grund i menneskers ondskab eller dumhed, men også i menneskers svaghed, usikkerhed og uvidenhed. Ikke al den smerte, vi mennesker påfører hinanden, skyldes bevidst ondskab. Også her kan der være tale om, at det gode, som jeg vil, det gør jeg ikke, men det onde, som jeg ikke vil, det gør jeg. Hvor hænder det tit, at det første kald til godheden overhøres. Til et menneskes smerte hører også alt det, som det fortryder, at det ikke fik gjort. Derfor er tilgivelse også en form for smertelindring. Det er den menneskeskabte lidelse – syndefaldet som skyld.

Og så er der den lidelse, som tilsyneladende er ganske tilfældig: Pludselige ulykker, naturkatastrofer, medfødte lidelser, alvorlige sygdomme. Eller blot det, at man åbenbart var det forkerte sted det forkerte tidspunkt. Hvor skal der sommetider lidt til – et øjeblik kan gøre livet til langfredag.

Men begge former for lidelse er gådefuld. Også den lidelse, som mennesker påfører hinanden, er uforklarlig. For hvorfor er mennesker sådan? Hvorfor er *vi* sådan – også? Til lidelsen hører også, at lidelsen er uforklarlig. Ingen forklaring er tilfredsstillende, fordi enhver forklaring er en bortforklaring.

Den lidelse, Jesus led langfredag, hører til den form for lidelse, som mennesker påfører hinanden. Han var "foragtet og opgivet af mennesker, en lidelsernes mand, én man skjuler ansigtet for" (Es 53,3). Hans lidelse er den uskyldiges lidelse.

Jesus prædikede og virkede kærligheden, grænseløst og uforbeholdent. Han

overskred grænser. Det sved i øjnene, da syndefaldets mennesker fik vist, hvad livet kunne være, hvis alene kærligheden fik lov til at råde. Han blev korsfæstet, fordi han elskede for meget for syndefaldets mennesker.

Under alle omstændigheder var den lidelse og den død, han blev påført, syndefaldets virkning. Jesu lidelse er et menneskes lidelse. Jesu død er et menneskes død. Vel ikke mere smertelig end så megen anden smerte på denne jord. Jesu lidelse er den smerte, han frivilligt gik ind i, fordi han ville dele vore smerter. Heller ikke det er helt enestående. Det vil de forældre, der sidder hos deres syge barn, også. Det vil de mennesker, der giver deres ene nyre til et andet menneske. Det vil de mennesker, der sætter deres liv på spil for at hjælpe, når der er jordskælv. Ja, det vil vi selv, når vi sætter noget af vort eget til side for de andres skyld.

Den selvhengivende kærlighed, offeret, som kærlighedens ytring, kender vi godt fra vores eget liv, fra vores egen verden, selv om det vel er sjældent, at mennesker går i døden for andres skyld. Men det sker også i vores verden. Nogle pådrog sig skyld for kærlighedens skyld. De mennesker, der planlagde mordet på Hitler, blev skyldige i overtrædelse af det femte bud. De betalte prisen. Kærlighedens pris.

Det er så underligt sammensat. Hvornår er der tale om et offer, som skyldes sand selvhengivende kærlighed? Hvornår er der tale om et offer, der skyldes en forkvaklet religion, en sindssyg tankegang? Skulle Abraham have sagt nej til befalingen om at ofre Isak? Kierkegaard mente, han skulle adlyde. Jeg mener, at kærligheden burde have gjort ham ulydig.

Det særlige ved Jesu lidelse og død er, at det er Guds egen lidelse, at det er Gud, der i Jesus Kristus går ind i vore smerter og i vor død. Det er Gud selv, himlens og jordens skaber, der i Kristus giver afkald på magten – eller rettere: alene bruger kærlighedens magt. Dermed vendes der op og ned på syndefaldets menneskers forestilling om magt. Guds magt er den selvhengivende og dermed livgivende kærligheds magt.

Der er ingen grund til at gøre det så indviklet. Der er ingen grund til at se det som et indviklet regnestykke, som når man siger, at Gud er både retfærdig og kærlig, som når man tror, at den retfærdige Gud kræver dødsstraf over os syndige mennesker og ofrede sin egen søn (til sig selv?), for at den straf, som vi

skulle lide, skulle overgå ham, så retfærdigheden sker fyldest. Den tankegang er vel heller ikke helt forkert, og der kan godt komme smukke salmer ud af det. Og dog! Tankegangen er udtryk for en afstand mellem Gud og Jesus, og den skelner fejlagtigt mellem Guds kærlighed og Guds retfærdighed. Gud er ikke uden for Jesu lidelse, men sammen med Jesus i den.

Så lad os holde os til det enkle, korsets gåde, således som det kommer så sandt og smukt til udtryk i salmen *Hil dig, frelser og forsoner*. Jesu lidelse og død er den guddommelige kærligheds fuldkomne selvhengivelse. Gud ofrer sig, hengiver sig for os. Jesus siger om sig selv til os: "Større kærlighed har ingen end den at sætte sit liv til for sine venner" (Joh 15,13). Du er Guds elskede ven. Guds venner er alle mennesker, der er skabt i hans billede. Gud er ven-lig.

Hvor lang er langfredag? Ja, den er lang, og vi kan og skal ikke komme for let hen over den. Langfredag er lang, men den er ikke evig.

Langfredag får en ende. Det fik den i første omgang påskemorgen. Men påskemorgen, kærlighedens opstandelse, fik ikke udryddet lidelse og smerte en gang for alle. Påskemorgen betød ikke, at vi ikke skal dø. Og dog betød påskemorgen, at der blev vist os en anden mulighed: At kærligheden sejrer. Har kærligheden for alvor sejret blot en eneste gang, så håber vi og tror vi, at den kan gøre det igen.

Langfredag er mørk, men der skinner et lys i mørket. Lyset skinner i mørket, og mørket får aldrig bugt med det. Langfredag fylder så meget, men er ikke alt, hvad der kan siges om vort liv. For der er også mange tegn på, at kærligheden sejrer, at smerten bliver lindret ved kærlighedens nærvær. Selv ved graven er der trøst at finde. Det hænder, at vi trods sorg og smerte, trods død, dog opdager og oplever, at Guds kærlighed og menneskers kærlighed skabte den tro og det håb, at livet er værd at leve.

Lidelse og død er svært at leve med, svært at forstå. Og det er ikke underligt, at mennesker med Jesus spørger: "Min Gud, min Gud, hvorfor har du forladt mig." Langfredag er smertens dag, sorgens dag og dødens dag, men selvom den er lang, er den ikke evig.

Derfor er det usandt, når der læres og forkyndes, at Gud sender nogle af sine skabte menneskebørn i evig smerte. Kun kærligheden er evig. Det er påskesolen,

der lyser gennem langfredagsmørket. Så har langfredag et glædeligt budskab til os. Gud går med os ind i langfredagsmørket og tager os med i opstandelsen påskemorgen. Der er lys for enden af gangen. Så gælder det om at være tro mod langfredags virkelighed og fastholde håbet om påskemorgen.

Kilde

Kaj Mogensen: "Liv og tro. Prædikener", s. 70-76. Aros. 2014

Kildetype

Dokumentation i bogværk

Tags

Anden tekstrække, Langfredag, Prædiken, Prædikener fra 1900-tallet, Prædikener fra 2000-tallet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/kaj-mogensens-praediken-langfredag>